

עירובין עב

משה שווערד

1. יד בנימין

בתום ד"ה נהגו כו' א"כ אם ממנעים על כך להביא סכין וחמין לזרך מילה עכ"ל. פי' שהרי מכשירי מילה שאפשר לעשותה מע"ש אינו דוחה את השבת והעמידו דנריהם בזה במקום כרת וכדאמר' בעלמא (פסחים ז"ב) ערל הזאה ואחמל העמידו דנריהם כו'.

2. שערים מצויינים בהלכה

דף עב: ש"מ מקום לינה גורם. ע"י הביאור ברש"י. והרשב"א והריטב"א פירשו, מדקתני במתני' אוכלין על שולחן אביהם, וקס"ד דאוכלין ממש שם, ואפ"ה קתני שישינים בבתיהם צריכין עירוב כל אחד ואחד, וא"כ משמע דמקום לינה גורם, ומשני דמתני' לאו באוכלין ממש, אלא הם מקבלין פרס מאביהן, ופרש"י הוצאה מבית אביהן ואין אוכלין על שולחנו ממש. במדקדק במגיד משנה (עירובין פ"ד ה"ג) א"כ למה קתני שאוכלין הול"ל שסומכין על שולחן אביהם, ולכן מדקדק מזה כפי' הרמב"ם ע"ש. ונ"ל להרץ לשון אוכלין

3. יד בנימין

במשנה האחין ("השוחפין" כ' רש"י דלא גרסי' לה וע"י מה שנחנאר שם) שהיו אוכלין על שלחן אביהם וישנים בבתיהם צריכין עירוב לכאז"א כו' אימתי בזמן שמוליכין עירובן במקום אחר וכו', ובגמ' מוקי לה במקבלי פרס שנינו (ולכך אהני ל"י רק לענין אם אין שם דיורין נחצר או לענין שאם עירוב בא אלגן דא"י לערב) אבל כשאוכלין ממש על שלחן אביהם אפי' איכא דיורין נחצר ומוליכין עירובן במקום אחר א"י עירוב לכאז"א כיון דקי"ל מקום פיתא גורם.

ואולם בתויר"ט השיג ע"ז דמאחר דקי"ל מקום פיתא גורם אין לנו להתחשב כלל אחר מקום לינה, אלא מה שנקט במשנתנו "ישנים בבתיהם" לאו למימרא דמקום לינה מעכב אלא משום דמסתמא בבית שישינים שם הם אוכלין הלכך תני וישנים בבתיהם לגלוי ולפרושי דהא דתני שהיו אוכלין על שלחן אביהם לאו משלחן ממש הוא שהרי ישנים בבתיהם ומסתמא שם אוכלין אלא דמקבלי פרס הן, ועי"ש שהוכיח כן מהטור סי' ש"ע.

4. יד בנימין

שם במשנה, לפיכך אם שכח א' מהם ולא עירב מצטל רשותו, לכאף ז"ע מאי אחי לאשמעי' בזה הא מילתא דפשיטא וכבר שנינו לעיל בפירקין דאם שכח א' מלערב נותן רשותו, לזה עיר מזה ז"קרבן נחנאל", יעוי"ש ש"כ לישב דלריך לאשמעי' כי יש גי' ז"המאור" אם שכח א' מהם ולא עירב "צטל" רשותו והיינו דמסתמא הו"ל כצטל רשותו אף שלא צטל בפירוש, דהאחין לגבי אביהן מסתמא מצטלין רשותן, קמ"ל דלריך לצטל להדיא, (נ"ב חוהו דמדגיש רש"י ז"ל "לריך לצטל רשותו"), יעוי' עוד מה שהבאנו ברש"י במשנה ד"ה השותפין בענין ז' הגירסאות.

5. יד בנימין

שם במשנה אבל אם הי' עירוב זא אלגן וכו' פירש"י ז"ל אם הי' עירוב זא לבית אביהן, משמע לכאף דוקא לבית אביהן אבל לבית האחין לא מהני, וכ"כ בשעה"צ סי' ש"ע סעי' ה', וואולם מלשון השו"ע שם מצו"ר דאין חילוק, וכמש"כ במשנ"כ שם ס"ק מ"ו, יעוי' בחו"א סי' י"ט ס"ק ח' שנקט כן גם בדי' רש"י דמש"כ לבית אביהן הוא לאו דוקא והוכיח כן מלשון רש"י לעיל ד"ה אבל, גבי

6. יד בנימין

שם בגמ', במקבלי פרס שנו, ענין מקבלי פרס פירש"י ז"ל שמקבלים הונאה מבית אביהם ואין אוכלין על שלחנו ממש, והביא במשנ"כ סי' ש"ע ס"ק מ"ד בשם האחרונים דלא שנה בין שמקבלים לחם ממש או מעות לקנות לחם, יעוי' בחו"א לקמן ע"ט ע"ב (ווי"ן בגליון הש"ס) דמשמע שיש חילוק ביניהם, אלא שכבר כ' בב"י ח"ל "ואעפ"י שהמוס' והרא"ש רזו לחלק ביניהם לקמן בפ' חלון ע"ט ע"ב כבר כתבתי בסי' שס"ו דהיינו למאי דס"ד, אבל להמסקנא אין חילוק ביניהם".

7. שערים מצויינים בהלכה

מאי מקום דירה רב אמר מקום פיתא. עי' ברש"י לעיל (יש פ"ג) דטעמא דעירוב משום שדעתו ודירתו של אדם במקום מזונותיו, ועל ידי שכל אחד מבני החצר נותנים מזונותיהן בבית אחד נעשה כאלו כולם דרים בבית אחד. ומה"ט י"ל דמקום העירוב הוא במקום שאוכלין, והאכילה הוא ביום, עי' ברש"י במס' ברכות (ב: ד"ה משהעני), ועי' בגמ' יומא (עד:): שלא יאכל סעודתו אלא ביממא, ולכן אזלינן בתר פיתא דהוא ביממא, ורוב טלטול של אדם הוא ביום, משא"כ בהדלקת נר חנוכה דהחזיב על הבית משום פירסומי ניסא, חמנו הוא בלילה דוקא, לכן כתבו הפוסקים (אור"ח סי' תרעז) דכשהוא הולך לאכול במקום אחר צריך להדליק כשבא לביתו ללון.